

Jėzuitų gimnazijų mokinių teisingumo nuostatos: patirtis, apmąstymas ir veiksmas

Virgilijus Saulius SJ

Vilniaus pedagoginio universiteto magistras,

Vilniaus Jėzuitų gimnazijos direktorius

Didžioji g. 34, LT-01128 Vilnius

Tel. (8 5) 261 54 36

El. paštas: saulius@jesuit.lt

Straipsnyje nagrinėjama Jėzuitų gimnazijų Lietuvoje mokinių teisingumo patirtis, samprata ir realizavimas kasdienybėje. Remiantis įvairios literatūros analize, Jėzuitų norminiais dokumentais, sukurtas Jėzuitų mokyklų mokinių teisingumo nuostatų audito modelis, kuris yra sudėtinė vienos iš trijų bazinės Jėzuitų mokyklos vertybės – bendruomeniškumo – dalis. Teisingumas tiriamas atsižvelgiant Šv. Ignaco pedagoginės paradigmos procesinius elementus: patirtį, apmąstymą ir veiksmą.

Pagrindiniai žodžiai: teisingumas, Jėzuitai, Šv. Ignaco pedagoginė paradigma, vertybės.

Įvadas

Jėzuitų gimnazijų Lietuvoje atkūrimas siejamas su didelėmis permainingomis visuomenėje. Šiuolaikiniai tyrinėtojai (M. J. Rupnik; 2001; R. Kessler, 2000) pažymi, jog yra pamirštami egzistenciniai klausimai, jie tiesiog ignoruojami, o įvairios žiniasklaidos priemonės tampa ryškiais žmogaus vertybių formuotojais, menkinančiomis šeimos bei mokyklos daromą poveikį. Akiivaizdi ir pragmatizmo persvara siekiant ugdymo tikslų. Visuomenės pragmatizmo siekis tampa esminiu kliuviniu formuojant visapusišką asmenybę. Konkurencingos visuomenės vertybės konkuruoja su altruistinės visuomenės požiūriais. Todėl yra vis sunkiau rasti žmonių, pasiryžusių formuoti mokiniams vertybes, nepaklūstančias rin-

kos ekonomikos dėsniams, o kartu ir pasiryžusių žengti sunkesniu keliu. Visuomenė patiria migracijos problemas, kurios taip pat veikia jaunuomenės ugdymą. Šių laikų vertybinių nuostatų tyrėjai (Aramavičiūtė, 2005; Bitinas, 2004; Martišauskienė, 2004; Vasiliauskas, 2005; Uzdila, 1993; Maslow, 2006; Verbylaitė, 2007) pažymi, kad gilėja perskyra tarp idealiųjų visuomenės norų ir realybės, nuosekliai diegiančios naudos filosofiją. Pastaroji prasiskverbia į visų tipų mokyklas, tačiau didžiausią pasipriešinimą patiria Jėzuitų gimnazijose, nes jose aukščiausios, idealiosios vertybės grindžiamos ne tik humanistinėmis idėjomis, bet ir Katalikų Bažnyčios mokymu, laiduojančiu visapusiškos asmenybės ugdymą, kartu ir aukštą akademinį pasirengimą, užtikrinančių šių mokyklų konkurencingumą.

Atsižvelgus į aptartus aspektus, akivaizdu, kad kyla **problema**: kiek jėzuitų gimnazijų mokinių vertybinės nuostatos atitinka jėzuitų dokumentuose ir ugdymo tradicijoje iškeltą teisingumo bazinę vertybę.

Tyrimo objektas – mokinių teisingumo vertybinės nuostatos.

Tyrimo tikslas – įvertinti Lietuvos jėzuitų gimnazijų mokinių teisingumo vertybinės nuostatas, jų atitikimą jėzuitų švietimo teisingumo bazinėms vertybėms.

Tyrimo uždaviniai:

1. Parengti teisingumo vertybių tyrimo analizės metodiką, atitinkančią jėzuitų švietimo bazines vertybes.
2. Įvertinti mokinių teisingumo vertybinių nuostatų atitikimą bazinės jėzuitų švietimo vertybėms.
3. Išryškinti veiksnius, darančius poveikį teisingumo vertybinių nuostatų formavimui(si).

Tyrimo metodai – jėzuitų norminių dokumentų analizė, anketinė apklausa, statistinių duomenų analizė naudojant SPSS (*Statistical Package for Social Science*) programinės įrangos 14 versiją.

Tyrimo imtis – 250 Vilniaus ir Kauno jėzuitų gimnazijų mokinių (143 šeštų klasių, 107 ketvirtų klasių mokinių).

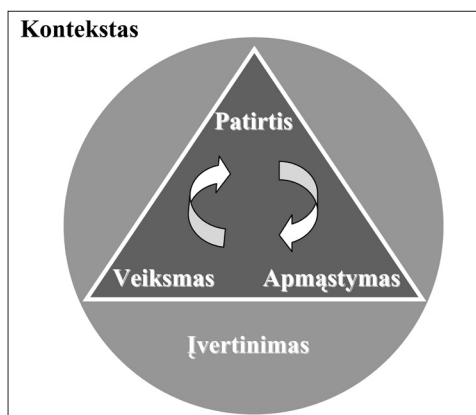
Teoriniai jėzuitų vertybinio ugdymo pamatai

Dvasinių vertybių sistema jėzuitų mokykloje remiasi Katalikų Bažnyčios tradicija, kuri perteikta įvairiuose dokumentuose. Svarbiausi – *Šventasis Raštas* [2] ir *Katalikų Bažnyčios katekizmas* [7]. Pagrindiniai jėzuitų šaltiniai – *Jėzaus Draugijos Konstitucijos* [14], susirinkimų dekretai, *Ratio*

studiorum [18] ir, žinoma, Šv. Ignaco Lojolos *Dvasinės pratybos* [9].

Pagrindinis jėzuitų švietimo dokumentas, nubrėžiantis jėzuitų auklybos gaires vertybių srityje, yra „*Jėzuitų auklybos pagrindai*“ (1993 metų lietuviškas vertimas vadinasi *Jėzuitiškos auklybos pagrindai* [6]). Jį 1982–1986 metais rengė Tarptautinė jėzuitų švietimo apaštalavimo komisija (ICAJE). Jis papildytas leidiniu *Ignaciškoji pedagogika. Praktinis pritaikymas* [4]. Kitas dokumentas, rodantis jėzuitų mokyklų vidinio audito gaires, yra *Instrument for Self-Evaluation of Jesuit Highs Schools: Principles And Standards* („Jėzuitų mokyklų vertinimo instrumentas: principai ir standartai“) [5]. Remiantis pastaruoju dokumentu, vertybių ugdymą galima atskleisti per tris dimensijas: katalikiškumą, akademiškumą, bendruomeniškumą. Šiame darbe žvilgsnis koncentruojamas į bendruomeniškumo kertinę vertybę – teisingumą.

Šv. Ignaco pedagoginė paradigma (IPP) yra priemonė, padedanti įtraukti mokinių aktyviai dalyvauti mokymo procese, kad žmogaus tobulėjimas neaprasibotų tik žinių perteikimu, bet drauge stiprėtų tikėjimas ir formuotųsi vertybės. PARADIGMA – tam tikras cikliškumo žymė turintis metodas (mokymo stilius, būdas), apimantis penkis etapus: kontekstą, patirtį, apmąstymą, veiksmą ir įvertinimą (žr. 1 pav.). Šv. Ignaco pedagoginės paradigmos procesiniai elementai *patirtis, apmąstymas ir veiksmas* pateikia savitą jėzuitų mokyklų vertybių internalizavimo metodą, kuris implikuoja vertybių kognityvinius, emocinius ir valios procesus, laikomus vertybių internalizacijos pamatu.

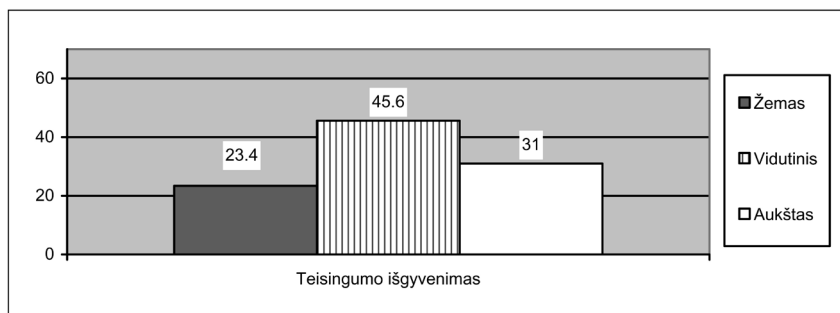
1 pav. Šv. Ignaco pedagoginė paradigma (IPP)

Apibendrinant jėzuitų mokyklų bazinių vertybių modelį ir Šv. Ignaco pedagoginės paradigmos procesinius mechanizmus (patirtį, apmąstymą (refleksiją) ir įvertinimą), atspindinčius vertybių internalizaciją, sukonstruotas jėzuitų mokyklų mokinių teisingumo tyrimo modelis (1 lentelė).

Tiriant tiesa analizuojama taikant IPP: (ne-)teisingumo patirtis mokykloje; tiesos, kaip žmogiškosios būties pamato, suvokimas; tiesos realizavimas kasdienybėje.

1 lentelė. Jėzuitų mokyklų mokinių teisingumo vertybinių nuostatų tyrimo modelis

Požymis	Rodiklis (patirtis)	Rodiklis (apmąstymas)	Rodiklis (veiksmas)
Teisingumas	Teisingumo išgyvenimai	Tiesos, kaip žmogiškos būties pamato, suvokimas	Tiesos realizavimas kasdienybėje

2 pav. Teisingumo išgyvenimo skirstinys (proc.)

Mokinių teisingumo vertybinių nuostatų tyrimo rezultatai

Jėzuitų auklyba kreipia asmenį laisvo išsi pareigojimo link ir kovoti dėl meilingos bendruomenės. Teisingumas veda į pasitikėjimą tarp žmonių. Gilaus mokinių teisingumo jausmo ugdymas turi būti nuolatinė visuminio ugdymo sudedamoji dalis.

Teisingumo išgyvenimai

Tirta, kokia yra mokinių teisingumo patirtis. Siekta išsiaiškinti skaudžius mokiniams neteisingumo patyrimus, Vertinimo **kriterijumi** laikytas bendruomeninius santykius palaikantis teisingumas. Vertinimo atsakymai grupuoti į 3 lygius: *aukštas* – išgyvenimai, susiję su tiesos pažeidimu mikroaplinkoje: apgauna, draugai išduoda; *vidutinis* – patyrimai, skaudūs asmeniui: neteisingai apkaltina, mokytojai neteisingai vertina, vieni yra labiau mylimi nei kiti; *žemas* – išgyvenimai, kurie nepažeidžia tiesos: draugai nesupranta, nesiseka mokyti. Rezultatai pateikti 2 pav.

Daugiausiai (45,6 proc.) respondentų nurodo patyrimus, skaudžius asmeniui. Aukštai įvertinti 31 proc. respondentų atsakymų, kuriuose patirtas neteisingumas, griaunantis bendruomeninius santykius. Tiesos nepažeidžiančius (ar mažai pažeidžiančius) faktus pasirinko 23,4 proc. respondentų. Gauti duomenys rodo, kad jėzuitų mokinių teisingumo patyrimas vertintinas vidutiniškai. Teigtina, kad svarbi yra asmeninė tiesa, *aš-tu* santykis, nėra *mes* kategorijos.

Ieškant *veiksnių*, galinčių daryti poveikį teisingumo išgyvenimams, buvo aiškintasi mokyklos bendruomenės galimas poveikis dėl mokinių amžiaus, lyties (žr. 2 lentelę).

Matoma, kad daugiausiai mokinių (26 proc.) pasirinko atsakymą „draugai išduoda“. Tai rodo, kiek svarbūs yra draugystės ryšiai mokiniams, ypač žemesnėse klasėse, nes 4-oje g. klasėje tai tampa ne tokia svarbia kategorija ($p < 0,001$; $\chi^2 = 35,929$). Antroje vietoje – neteisingas mokytojų vertinimas.

Pastebimi statistiškai reikšmingi merginų ir vaikų skirtumai: pastariesiems neteisingas vertinimas yra aktualesnė problema ($p < 0,001$; $\chi^2 = 16,594$). Skirtumai

tarp klasių irgi akivaizdūs. Aukštesnėse klasėse draugų išdavystė tampa mažesne problema, bet padidėja jautrumas dėl neteisingo vertinimo. Aukštesniųjų klasių mokiniams svarbūs ryšiai su draugais ir ypač mokslo pasiekimai. Pastarieji dalykai ne tokie svarbūs 6-ų klasių mokiniams.

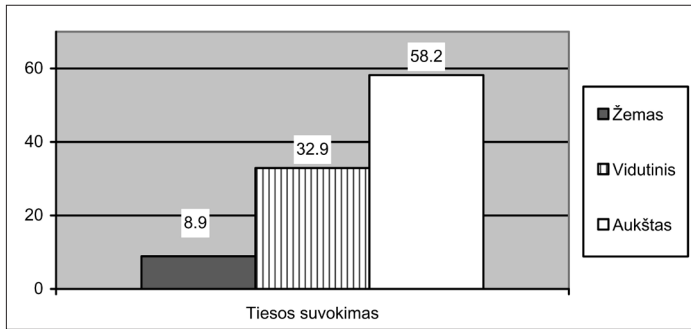
Siektina, kad mokytojai pasirinktų aiškesnius vertinimo kriterijus, ypač vertindami vyresniųjų klasių mokiniams, o žemesnėse klasėse vertybių ugdymo programos akcentuotų bendruomeninius ryšius kuriančio teisingumo svarbą.

Tiesos, kaip žmogiškos būties pamato, suvokimas

Siekta išsiaiškinti, ar mokiniai suvokia tiesos, kaip žmogiškos būties, pamatą. Šis suvokimas tirtas pateikiant klausimą apie labiausiai skaudinančius dalykus. Vertinimo **kriterijumi** laikytas teisingumas, jungiantis bendruomenę. Išskirti 3 lygiai: *aukštas* – tiesos išgyvenimai, pažeidžiantys bendruomeninius ryšius: apgaulė, melas, išdavystė; *vidutinis* – patyrimai, skaudūs asmeniui: neteisingas vertinimas, tiesos nepasakymas; *žemas* – išgyvenimai, kurie nepažeidžia tiesos ar ją pažeidžia mažiausiai: nejautrumas, tinginystė. Skaičiavimų rezultatai pateikti 3 pav.

2 lentelė. *Teisingumo išgyvenimas (proc.)*

Mokykloje būna skaudu, kai...	Iš viso	Mot.	Vyr.	6 kl.	4 g. kl.
Mokytojai neteisingai vertina	24,2	19,3	30,1	15,5	35,8
Neteisingai apkaltina	12,5	10,4	15,0	19,0	3,8
Vieni yra labiau mylimi nei kiti	8,9	13,3	3,5	11,3	5,7
Draugai išduoda	26,2	25,9	26,5	31,0	19,8
Apgauna	4,8	5,9	3,5	2,1	8,5
Draugai nesupranta	13,7	17,8	8,8	14,8	12,3
Nesiseka mokytis	9,7	7,4	12,4	6,3	14,2

3 pav. Tiesos, kaip žmogiškosios būties pamato, suvokimo skirstinys (proc.)

Rezultatai rodo, kad tiesos, kaip žmogiškosios būties pamato, suvokimo lygmuo yra aukštas. Dauguma respondentų (58,2 proc.) kaip jiems skaudžiausius dalykus įvardijo apgaulę, melą, išdavystę. 32,8 proc. svarbiais laiko neteisingą vertinimą, tiesos nepasakymą ir apkalbėjimą. Mažiausia grupė 8,8 proc. pasirinko tinginystę ir neįjautrumą.

Ieškant *veiksnių*, galinčių daryti poveikį šeimų pagalbai vargstantiems, buvo aiškintasi, koks yra mokyklos bendruomenės, mokinių pagal amžių, lyties galimas poveikis (žr. 3 lentelę).

Mokiniai išskyrė išdavystę. 40 procentų merginų ir vaikinių – tai skaudžiausias dalykas. Toliau – apkalbėjimas (16 proc.), melas (12 proc.) ir neteisingas vertinimas (11 proc.). Mokykloje draugų išdavystė

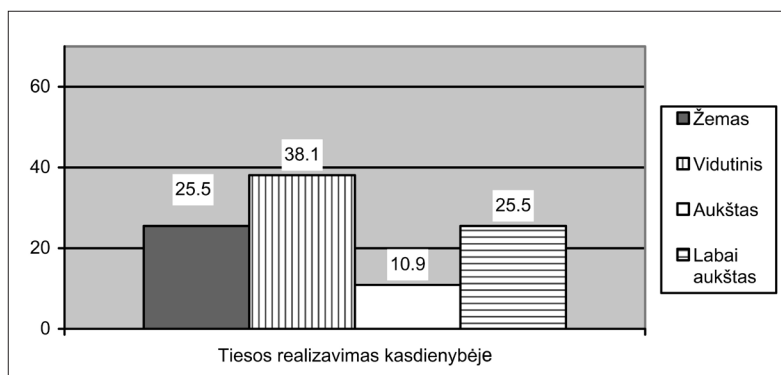
aukštesnėse klasėse tampa ne tokia svarbi. Tuo tarpu bendrame kontekste įjautrumas išdavystei stiprėja (6 kl. – 34 proc., 4 g. kl. – 49 proc.). Išvada: jėzuitų gimnazijos mokinių tiesos, kaip žmogiškosios būties pamato, suvokimas yra aukštas. Tikslinga su mokiniais analizuoti išdavystės apraiškas, jos poveikį santykiams.

Tiesos realizavimas kasdienybėje

Konkrečios gyvenimiškos situacijos turėtų atskleisti, kaip teisingumo principas yra realizuojamas kasdienybėje. Pateikta situacija apie alkoholinių gėrimų vartojimą stovykloje. Vertinimo *kriterijumi* laikytas aktyvus teisingumo siekimas. Išskirti 4 lygiai: *labai aukštas* – kai mokiniai

3 lentelė. Tiesos suvokimas (proc.)

Kuris iš paminėtų dalykų labiausiai skaudina	Iš viso	Mot.	Vyr.	6 kl.	4 g. kl.
Neteisingas vertinimas	10,8	10,4	11,3	10,5	11,3
Melas	11,6	12,7	10,4	13,3	9,4
Išdavystė	40,6	41,8	39,1	34,3	49,1
Apgaulė	6,0	6,0	6,1	7,7	3,8
Tiesos nepasakymas	6,0	6,7	5,2	5,6	6,6
Apkalbėjimas	16,1	12,7	20,0	23,8	5,7
Neįjautrumas	6,4	8,2	4,3	4,2	9,4
Tinginystė	2,4	1,5	3,5	0,7	4,7

4 pav. Tiesos realizavimo kasdienybėje skirstinys (proc.)

patys siekia užkirsti kelią kitų neleistinai veiklai; *aukštas* – kai mokiniai informuoja atsakingus asmenis apie neleistiną veiklą; *vidutinis* – kai yra nepritariama nelegaliai veiklai ir *žemas* – kai sutinkama su nelegalia veikla. Vertinimas pateiktas 4 pav.

Daugiausiai respondentų (38,1 proc.) teisingumą kasdienybėje realizuoja neveiklumo principu: patys neteisingai veikiant nedalyvauja, tačiau nesiima jokių veiksmų neleistinam poelgiui sustabdyti. 35,5 proc. respondentų aktyviai pasipriešintų neleistinam poelgiui, o 25,5 proc. tokiam poelgiui pritartų.

Ieškant *veiksnių*, galinčių daryti poveikį tiesos realizavimui kasdienybėje, buvo aiškintasi, koks yra mokyklos bendruomenės, mokinių pagal amžių, lytį galimas poveikis (žr. 4 lentelę).

Mokinių nuomonių ir elgsenos modelio skirtumas labai ryškus tarp 6 ir 4 g. klasių ($p < 0,001$; $\chi^2 = 78,738$). Augdami moki-

niai vis rečiau bando įspėti draugus apie jų netinkamą veiksmą (arba tam veiksmui pritaria). Žemesniųjų klasių mokiniai informuoja mokytojus apie netinkamą klasės draugų elgseną, tačiau aukštesniųjų klasių mokiniai beveik to nedaro. Atsisakančių dalyvauti neleistinoje veikloje skaičius nors nedaug mažėja, tačiau išlieka aukštas. Labai padidėja prisijungiančių prie kompanijos skaičius 4-ose g. klasėse. Toks mokinių elgsenos modelis iš teisingumo perspektyvos vertintinas vidutiniškai. Teisingumo praktinio įgyvendinimo kasdienybėje svarbai reiktų skirti daugiau dėmesio ugdymui įvairių dalykų pamokose ir papildomo ugdymo programose. Svarbi praktinė mokinių patirtis mokykloje, šeimoje ir visuomenėje. Turi būti apmąstyta, kaip teisingumas įgyvendinamas mokytojų, mokyklos administracijos, kitų darbuotojų kasdienėje mokyklos veikloje, kaip laikomasi sukurtų ir priimtų taisyklių.

4 lentelė. Veiksmas: situacija stovykloje (proc.)

Kai klasės draugai stovykloje slapta vartoja alkoholinius gėrimus, aš...	Iš viso	Mot.	Vyr.	6 kl.	4 g. kl.
Bandau perkalbėti draugus, kad jie to nedarytų	25,5	27,6	23,0	35,2	12,4
Informuoju atsakingus asmenis	10,9	12,7	8,8	17,6	1,9
Atsisakau	38,1	37,3	38,9	41,5	33,3
Prisijungiu prie kompanijos	25,5	22,4	29,2	5,6	52,4

Apibendrintas teisingumo palyginimas

Apibendrintas jėzuitų bazinių vertybių požymių lygmenų vertinimas atliktas taikant indeksavimą. Visi ranginiai įvertinimai buvo pakeisti į 3 rangus: žemas, vidutinis ir aukštas. Jungiant rangus laikytasi tokios taisyklės: žemi ir labai žemi įvertinimai priskirti žemam rangui, aukšti ir labai aukšti – aukštam. Vidutiniai įvertinimai nekito. Vėliau rangams priskirti tokie įvertinimai: žemam – 0, vidutiniam – 0,5, aukštam – 1. Taip įvertintas kiekvieno respondento atsakymas. Apibendrintas vieno klausimo atsakymų vertinimas pateikiamas indeksu, kuris gautas suskaičiavus visų respondentų atsakymų vidurkius (žr. 5 lentelę).

Nustatyta, kad teisingumo srityje dominuoja apmąstymas, paskui – patirtis ir veiksmas. Teigtina, kad teisingumo vertybių internalizacija nevienodai apima Šv. Ignaco paradigmos procesinius elementus.

Išvados

Išsiaiškinta, kad mokinių tiesos, kaip žmogiškos būties pamato, suvokimo lygmuo yra aukštas (0,75), o tiesos realizavimo – vidutinis (0,55).

Nustatyta, kad jėzuitų mokinių teisingumo patyrimas vertintinas vidutiniškai

(0,54), nes mokiniams svarbi yra asmeninė tiesa, *aš-tu* santykis, nėra *mes* kategorijos.

Teisingumo principas kasdienybėje dažniausiai realizuojamas neveiklumo principu: mokiniai patys neteisingai veikiant nedalyvauja, tačiau nesiima veiksmų neleistinam poelgiui sustabdyti.

Paaiškėjo, jog mokiniams skaudžiausios neteisingumo mokykloje patirtys yra draugų išdavystė (26 proc.) ir neteisingas mokytojų vertinimas (24 proc.).

Kaip didžiausią teisingumo pažeidimą mokiniai įvardija melą (38 proc.) ir išdavystę (33 proc.).

Pasiūlymai ir praktinės rekomendacijos

Siektina, kad mokyklos formuluotų aiškesnius vertinimo kriterijus vyresniųjų klasių mokiniams, o žemesnėse klasėse *Vertybių ugdymo programose* būtų akcentuojami bendruomeniniai ryšiai, griaunantys neteisingumo įtaką.

Rekomenduotina parengti specialią *Vertybių ugdymo programą*, kurioje būtų apmąstoma teisingumo bendruomenėse svarba. Siektina ištirti mokytojų teisingumo sampratą ir analizuoti, kaip teisingumas realizuojamas kasdienėje mokyklos veikloje.

5 lentelė. *Apibendrintas jėzuitų gimnazijų mokinių teisingumo nuostatų atitikimo bazinėms vertybėms indeksavimas ir vertinimas*

IPP	Bazinės vertybės	Indeksas	Bendras indeksas	Vertinimas
	Teisingumas			
Patirtis	Teisingumo išgyvenimas	0,54	0,54	V*
Apmąstymas	Tiesos, kaip žmogiškosios būties pamato, suvokimas	0,75	0,75	A*
Veiksmas	Tiesos realizavimas kasdienybėje	0,55	0,55	V*

* Vertinimas 2: žemas (Ž): 0–0,33; vidutinis (V): 0,34–0,66; aukštas (A): 0,67–1

LITERATŪRA

Aramavičiūtė V. (2005). Auklėjimas ir dvasinė asmenybės branda. Vilnius: Gimtasis žodis.

Biblija arba Šventasis Raštas (2001). Vilnius: Lietuvos Biblijos draugija.

Bitinas B. Hodegetika. Auklėjimo teorija ir technologija. Vilnius: Alma littera ir Fotonija.

Ignaco pedagogika. Praktinis pritaikymas (1997). Vilnius: Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincija.

Instrument for Self-Evaluation of Jesuit High Schools: Principles And Standards (1977). JAV: Jesuit Secondary Education Association.

Jėzuitiškos auklybos pagrindai (1993). JAV: Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapija.

Katalikų Bažnyčios katekizmas (1996). Kaunas: Tarpdiecezinė katechetikos komisijos leidykla.

Kessler R. (2000). The Soul of Education. JAV: ASCD.

Lojola I. (1998). Autobiografija. Dvasinės pratybos. Vilnius: Aidai.

Martišauskienė E. (2004). Paauglių dvasingumas kaip pedagoginis reiškinys. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.

Maslow A. H. (2006). Motyvacija ir asmenybė. Vilnius: Apostrofa.

Rogers C. R. (2005). Apie tapimą asmeniu. Psichoterapeuto požiūris į psichoterapiją. Vilnius: Via Recta.

Rupnik M. J. Perėjimo kultūra (2001). Vilnius: Katalikų pasaulis.

The Constitutions of The Society of Jesus and their Complementary Norms (1996). JAV: The Institute of Jesuit Sources.

Uzdila J. (1993). Dorinis asmenybės ugdymas šeimoje. Vilnius: Academia.

Vasiliauskas R. (2005). Vertybių pedagogika: įžvalgos į vertybių ugdymo teoriją ir praktiką. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.

Verbylaitė D. (2007). Dvasingumas ir jo ugdymo galimybės universitete. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.

Vert. Farrell SJ, A. P. (1970). The Jesuit RATIO STUDIORUM Of 1599. Washington, D. C.: Conference of Major Superiors Of Jesuits.

THE VALUE OF JUSTICE AMONG STUDENTS IN THE JESUIT SCHOOLS: EXPERIENCE, REFLECTION AND ACTION

Virgilijus Saulius SJ

S u m m a r y

The article discusses the experience, understanding and practical implementation of justice among Jesuit secondary school students in Lithuania. A model of the notion of justice in Jesuit schools is proposed on the basis of the analysis of literature and of Jesuit normative documents. The model is a part of the community aspect of the three basic values of Jesuit schools. Justice is examined through the elements of the Ignatian pedagogical paradigms: experience, reflection and action.

It has been determined that, in the area of justice, reflection is dominant, followed by experience and action. It can be said that the values of justice do not unequivocally include all the dynamic of the Ignatian paradigm.

The article demonstrates that truth as the foundation of human existence is understood very well by the students, but the application of truth is mediocre. The reason is that the experience of Jesuit secondary school students is not ample: personal truth is important to them, the I-thou relationship, but without the category we.

The principle of justice in daily life is most often applied passively – students do not participate in an unjust act, but take no steps to stop unacceptable behavior. The conclusion is that the most painful experience of injustice at school as experienced by students is betrayal by friends and unjust evaluation by teachers. The students indicate lies and betrayal as the greatest violation of justice.

Įteikta: 2007 11 15

Priimta: 2008 02 04